

SIGNAAL

LOTI.05.064 DIGITAALNE SIGNAALITÖÖTLUS
TARTU|2021 (6 EAP)

Janno Jõgeva

TÄNASED TEEMAD

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad
- Aeg ja signaal

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad
- Aeg ja signaal
- Signaali kujutamine

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
  - Organisatoorne info
  - Funktsioonid ja hulgad
  - Aeg ja signaal
  - Signaali kujutamine
- Signaali muundamine

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad
- Aeg ja signaal
- Signaali kujutamine
- Signaali muundamine
- ADC ja DAC

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad
- Aeg ja signaal
- Signaali kujutamine
- Signaali muundamine
- ADC ja DAC
- Töö Vikipeedias

TÄNASED TEEMAD

- Eelmisel nädalal
- Organisatoorne info
- Funktsioonid ja hulgad
- Aeg ja signaal
- Signaali kujutamine
- Signaali muundamine
- ADC ja DAC
- Töö Vikipeedias
- Kokkuvõte

ORGANISATOORNE INFO

ESIMENE PRAKTIINE TÖÖ

- Tähtaeg selle nädala N3
- Kodutöö tähtaeg 22.02 kell 12:15
- Tähtaja ületamisel on saada ainult pooled punktid

KODUTÖÖ VORMISTAMINE

- Töö tuleb esitada ühe PDF formaadis dokumendina
- Pildid lisada otse faili
  - Suuremad failid võib lisada oma repositooriumi otselingina
- Töö tuleb vormistada viisakalt

KODUTÖÖ ESITAMINE

Moodles

SIGNAAL

MIS ON SIGNAAL?

Proovige endale sõnastada

MIS ON SIGNAAL?

Nähtuse mõõtmisel saadud tulemus või tulemuste voog

MIS ON MÜRA?

Signaal mis meid antud rakenduses ei huvita

KAS OLETE LOENGUSSE KIRJA PANDUD?

MATEMAATILISED TÖÖVAHENDID

FUNKTSIOONID

ALLIKAS

Kursuse Kõrgem Matemaatika I (MTMM.00.340) loengukonspekt
<https://courses.ms.ut.ee/2020/KM1/fall/Main/Links>

2019 aasta konspektiga võrreldes on toimunud muutusi.

MÄÄRAMISPIIRKOND

Kõigi lubatud sisendite hulk

MUUTUMISPIIRKOND

Kõigi võimalike väljundite hulk

FUNKTSIOON

Paneb igale määramispiirkonna hulga elemendile vastavusse ühe ja ainult ühe muutumispiirkonna hulga elemendi

PIDEVUS

Kõrgema matemaatika kursusest on tuttav järgmine definitsioon.
Funktsiooni f nimetatakse pidevaks punktis a kui

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a)$$

KATKEVUS

- Hüpeline $f(x) = \frac{x}{|x|}$
- Lõpmatu $f(x) = \frac{1}{x^2}$
- Ostsilleeruv $f(x) = \sin\left(\frac{1}{x}\right)$

HULGAD

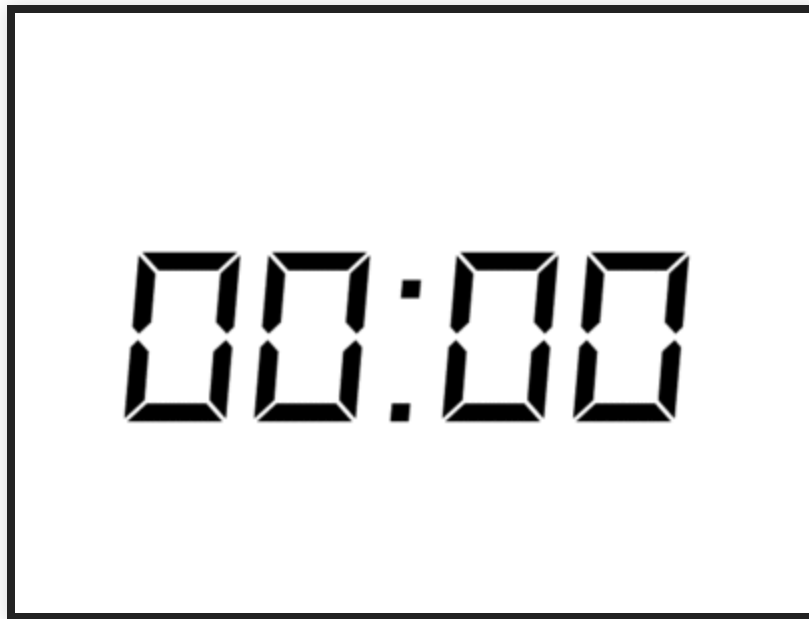
ELEMENTIDE ARV

- Lõplik
- Lõpmatu
  - Loenduv
  - Mitteloenduv

AEG

DISKREETNE AEG

Väärtused on defineeritud mingitel konkreetsetel hetkedel

PIDEV AEG

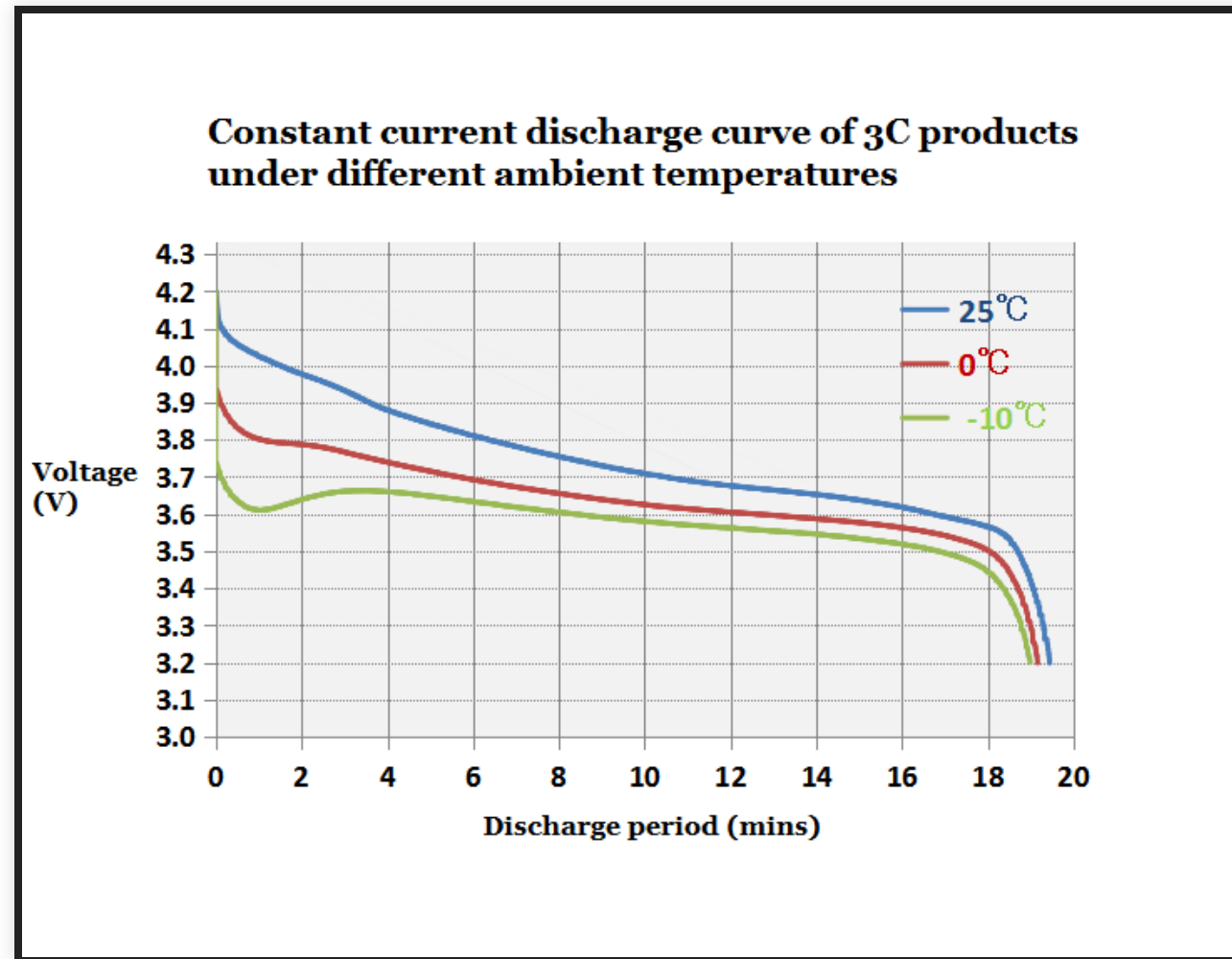
Iga kahe punkti vahel ajas on veel lõpmatul hulgal ajahetki

SIGNAAL

ANALOOGSIGNAAL

- Igas punktis signaali väärtus määratud
- Tavaliselt räägime ajas kulgevatest protsessidest

ANALOOGSIGNAAL (JÄTK)

DISKREETSIGNAAL

- Diskreetsetel ajahetkedel signaali väärtus määratud
- Tavaliselt räägime ajas kulgevatest protsessidest

DIGITAALSIGNAAL

- Diskreetsetel ajahetkedel signaali väärtus määratud kindlate väärtuste hulgast
- Tihti joonistatakse eeldades, et määratud punktide vahel signaal ei muutu
- Tavaliselt räägime ajas kulgevatest protsessidest

DIGITAALSIGNAALI KUJUTAMINE

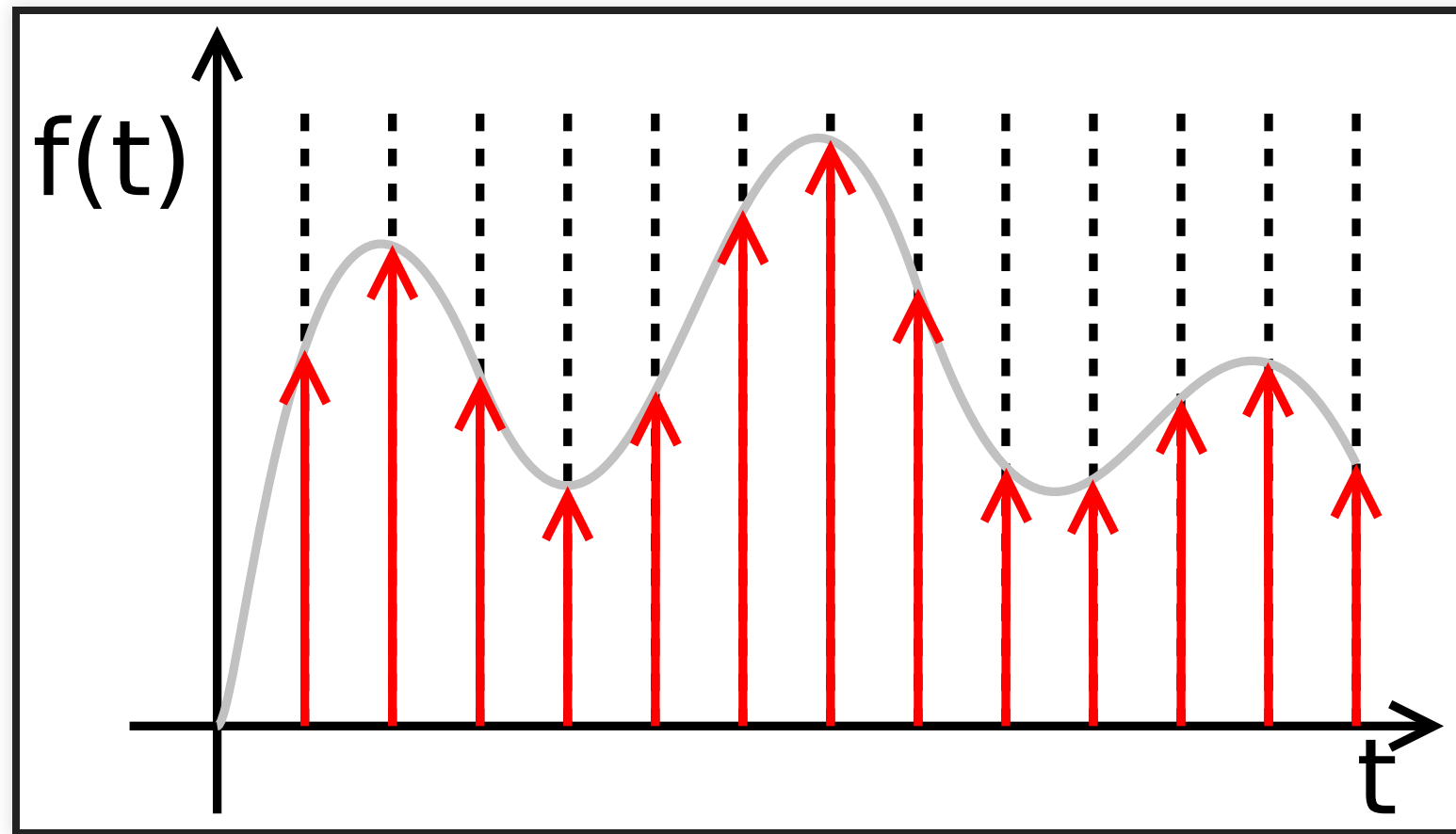
(Näide tahvlil)

SIGNAALI MUUNDAMINE

DISKREETIMINE

Kitsendame määramispiirkonda väiksemale loenduvale hulgale

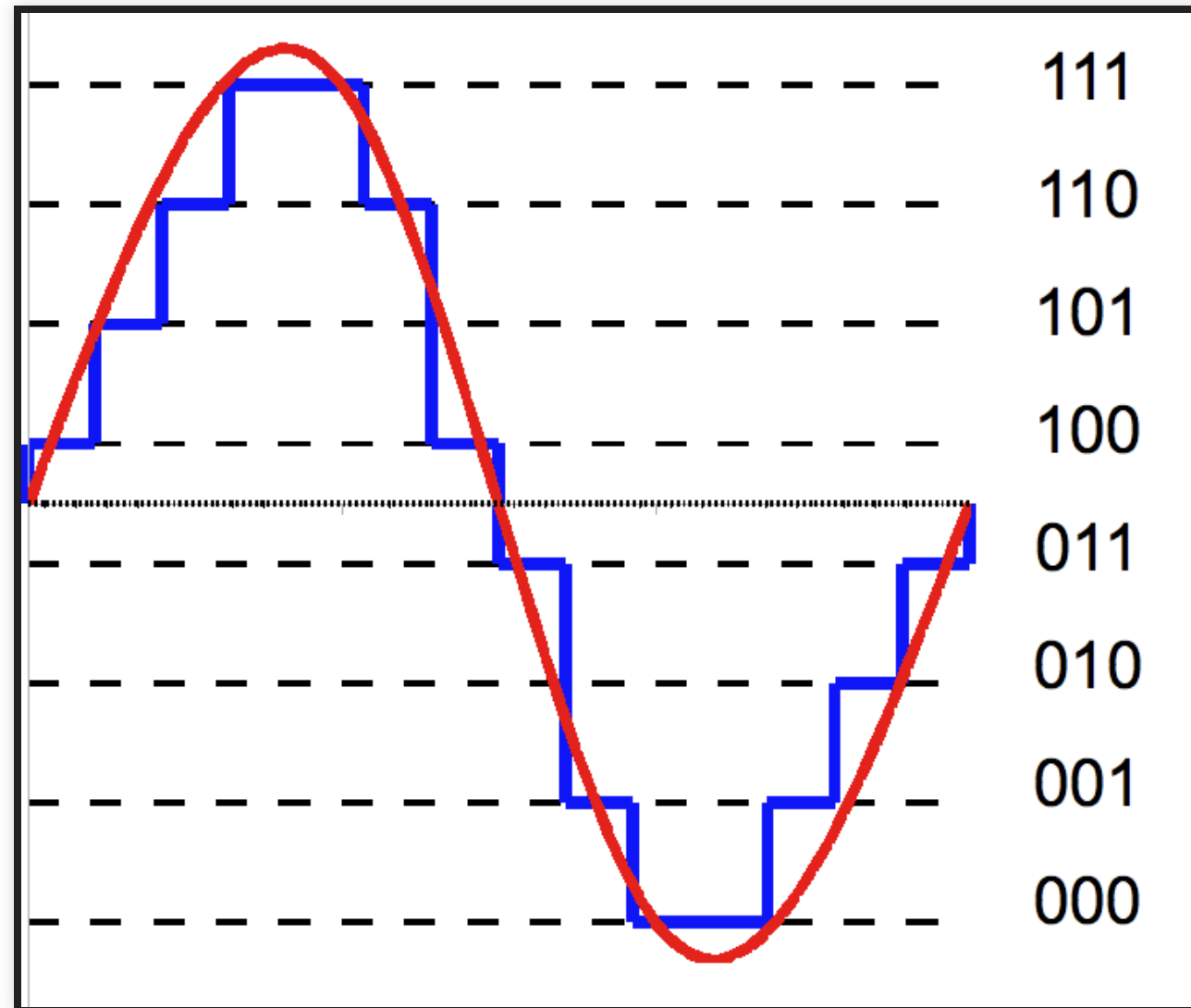
KVANTIMINE

Kitsendame muutumispäirkonda väiksemale loenduvale hulgale

Milliseid muutumispäirkonna väärtused on üldse eristatavad?

(Näide tahvlil)

KVANTIMINE (JÄTK)

SÄMPLIMINE

Üldtermin, mis enamasti viitab sellele, et sisendsignaali on mingi kindla ajavahemiku tagant kvanditud

Sämpel võib viidata nii üksikule mõõtmisele kui ka mõõtmiste kogumile

ANALOOG-DIGITAALMUUNDUR

ADC FUNKTSIOON

Seade, mis esitab analoogsignaali digitaalsel kujul

Teostab kvantimist ja diskreetimist

Väga palju eri implementatsioone [Wikipedia](#)

ARDUINO NANO AD-MUUNDUR

- 10 bitti sügavust kvantimistasemete esitamiseks
- Maksimaalselt 10-15 kilo-sämplit/s (kSPS)
- Iteratiivse lähendiga AD-muundur* (*successive-approximation ADC*)

ARDUINO NANO AD-MUUNDUR (JÄTK)

- Referentspinge vaikimisi 5V
- Saab kasutada teist väärtust `analogReference()`

DIGITAAL-ANALOOGMUUNDUR

DAC FUNKTSIOON

Seade, mis väljastab kvantimistasemetele vastava analoogsignaali

Enamasti ei ole võimalik protsessi ilma kaduteta läbi viia

ARDUINO NANO DA-MUUNDUR

- $490\text{Hz} / 980\text{Hz}$ PWM
- Osadel Arduino mudelitel on eraldiseisvad DA-muundurid
- Vahepealsed väärtused
  - Elektromehaaniline süsteem
  - Eraldiseisev filter interpoleerimise parandamiseks

TÖÖ VIKIPEEDIAS

ESIMENE VERSTAPOST

- Leida 3 ingliskeelset signaalitöötluste alase termini artiklit, mis puuduvad eestikeelses Vikipeedias
- Pakkuda esialgne eestikeelne tõlge artiklite pealkirjadele
- Esitada saab ainult neid artikleid, mida ei ole teised tudengid veel esitanud
- Esitamise koht asub Moodles

ESIMENE VERSTAPOST (JÄTK)

Tähtaeg 1. märts, 12:15 (enne loengut)

≤ 2 punkti

KOKKUVÕTVALT

MIS ON VAJA TEIL ÄRA TEHA?

- Lõpetada praktikumis kõik esimese praktilise töö ülesanded
- Esitada esimese praktilise töö kodutöö lahendus
- Tähtajad Moodle

SIGNAAL: LOTI.05.064 DIGITAALNE SIGNAALITÖÖTLUS TARTU|2021 (6 EAP)

Janno Jõgeva